

Fra viden og dokumentation til handling

Philippe Grandjean, professor, dr.med., Syddansk Universitet

I relation til jordforurening er det centrale spørgsmål – som i alle miljømedicinske problematikker:

Er graden af sikkerhed tilstrækkeligt stor,
at denne potentielt farlige eksponering
fører til doser af en sådan størrelse,
at den kan medføre påvirkninger,
som er alvorlige nok
til at iværksætte transparente og demokratiske procedurer
for at beslutte passende forholdsregler?

Inden man kan tage stilling til dette, må en række specifikke spørgsmål belyses, herunder:

- 1) Er forurening af jord karakteriseret ud fra rimelige forudsætninger om, at målepunkterne er repræsentative, og at den ekstraherede mængde forureningsstof er relevant?
- 2) Kan den direkte eksponering ved jordspisning vurderes ud fra fornuftige forudsætninger, bl.a. om børns jordspisning, anvendelse til nyttehave, legeplads m.m.?
- 3) Sker der spredning via optagelse i planter, fordampning, overførsel til drikkevand m.v.?
- 4) Hvordan afhænger den absorberede dosis af jordens egenskaber, personens alder, om indtagelsen sker på tom mave?
- 5) Hvor meget betyder forurenede jord som kilde til eksponering i forhold til andre kilder?
- 6) Hvordan er sammenhængen mellem dosis og risiko for sundhedsskadelige effekter, og er der herunder forskelle i sårbarhed?

Disse spørgsmål kan lige nu kun besvares i overordnede termer ud fra eksisterende viden. Der er foretaget en række udredninger, som ikke har givet så klare resultater, som man kunne ønske sig det. Men hvor store krav skal der stilles til dokumentationen, før en beslutning kan træffes? Hvor mange ressourcer og tid skal der investeres i mere solid dokumentation?

Svarene på de stillede spørgsmål kan sammenlignes med svarene på øvrige relevante spørgsmål. Man kan ud fra forenkede modeller regne sig frem til en margin på præcis 4.500 gange mellem den gennemsnitlige dosis for PAH og et punkt på dosis-effekt kurven. De forventede udgifter kan også beregnes meget nøjagtigt. Der er således en betragtelig forskel på, hvordan de forskellige aspekter er håndteret. Kan beslutning om handling træffes ud fra så skæv en belysning?

Når en beslutning så er taget, bør interventionen være konsekvent. Men får de nye regler den ønskede effekt? Lovforslaget omfatter tilsyneladende ikke en kvalitetskontrol.

Alle spørgsmålene kan siges at have en forskningsmæssig og en praktisk / politisk side, som fornuftigvis bør forløbe parallelt. Men Danmark er et af de eneste OECD-lande, som ikke har en national institution med miljømedicinsk ekspertise. Derfor må man i denne sag – som i andre miljømedicinske problematikker – støtte sig til andre landes regler og dokumentation, rapporter fra Miljøstyrelsen, gode råd fra embedslæger og en læge i Sundhedsstyrelsen, med supplerende fra ansatte fra universiteterne. I Danmark er den politiske vurdering af disse problemer derfor vægtet højere end tilvejebringelse af et sagligt grundlag.